

Neuvottelut Lentoliikenteen palveluja koskevasta työehtosopimuksesta käynnistyivät

PALTA:n vaatimus ennakkosensuurista keskeytti ensimmäisen neuvottelutapaamisen

LENTOLIIKENTEEEN PALVELUT

Neuvottelut Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen uudistamiseksi alkoivat tiistaina 21.1. Ensimmäinen tapaaminen päättyi kuitenkin ennenaikaisesti, koska PALTA katsoi itsellään olevan oikeuden päättää, mitä neuvotteluihin liittyvää taustamateriaalia IAU saisi esittää. Esittämättä jäänyt materiaali on jäsenkirjeen liitteenä.

Neuvotteluihin valmistautuminen

IAU:n osalta valmistautuminen työehtosopimusneuvotteluihin alkoi viime vuoden puolella ammattiosastoille osoitetulla pyynnöllä alustavista teksti- ja palkankorotusesityksistä. Yhteensä tekstimuutosesityksiä tehtiin noin 60.

Tämän jälkeen, tammikuun alkupuolella, ammattiosastojen edustajista ja IAU:n neuvottelukunnasta koostuva TES-ryhmä muokkasi tehdyt tekstiesitykset työehtosopimuksen määräyksiä vastaavaan muo-

toon. Päämääränä oli saada valtaosa tehdyistä esityksistä vastapuolelle esitettävään ulkoasuun ennen neuvottelujen alkamista.

Tehdyissä palkankorotusesityksissä painottui toimialakohdaisen palkkaratkaisun tarve vuosina 2021 ja 2022 tehtyjen yleisestä linjasta poikkeavien ratkaisujen vastapainoksi.

PALTA täystyöllistetty

Noin viikkoa ennen neuvottelujen alkua PALTA tiedusteli, voisiko yhdistyksen pääekonomisti pitää neuvottelujen aluksi oman katsauksensa Suomen talouden yleisistä näkymistä sen sijaan, että neuvotteluosapuolet ryhtyisivät käymään läpi varsinaisia TES-esityksiä puolin ja toisin. Esittämäänsä järjestelyä PALTA perusteli sillä, ettei heille ollut jäänyt riittävästi aikaa valmistautua neuvottelujen aloitukseen Finnairin lentäjiä koskevan riitaisen sopimustilanteen takia.

IAU:lle esitetty järjestely ei ollut sinänsä ongelma. Työehtosopimuksen nykyinen sopimuskausi päättyy 15.3. Kokeemus on osoittanut, että neuvottelujen ratkaisukeskeisempi vaihe alkaa tavanomaisesti

vasta jonkin aikaa ennen sopimuskauden umpeutumista. Näin ollen myös IAU:n puolelta valmistauduttiin esittämään talouskatsaus, jossa oli tarkoitus syventyä sopimusalan lähihistoriaan ja nykytilaan työntekijöiden näkökulmasta.

Neuvottelujen avaus

Ensimmäisen tapaamisen yhteydessä IAU:n ja PALTA:n neuvottelukunnat sopivat alustavasti lähiviikoille muutamia uusia neuvotteluajoja, joista seuraava on keskiviikkona 29.1. Lisäksi työnantajapuolen edustaja kävi talousosiossaan läpi kansantalouden tilinpitoon liittyviä suureita sekä eri instituutioiden talousennusteita lähivuosille.

IAU:n talousosiota ei neuvottelutapaamisessa päästy kuitenkaan esittämään. Kuultuaan lyhyen alustuksen siinä käsiteltävistä aiheista, PALTA:n edustajat vaativat saavansa tutustua etukäteen esityksessä Finnairia sivuvaan materiaaliin, sekä oikeuden päättää siitä, voiko IAU ylittäänsä pitää esityksenä PALTA:n neuvottelukuntaan kuuluvien, mutta muita työnantajia kuin Finnairia edustavien työnantajien edustajien

läsnä ollessa. Vaatimustaan PALTA:n edustajat perustelivat kilpailuoikeudellisilla syillä.

IAU puolestaan katsoi, ettei PALTA:n ennakkosensuuria koskeville vaatimuksille ollut asiallisia perusteita. Kuten esityksen alustuksessa oli jo tuotu

esiin, esitettävän materiaalin lähdetietoina oli käytetty Finnairin osalta yhtiön avoimia, lähinnä sijoittajille suunnattuja verkkosivuja.

Tämän jälkeen erilaisista katsojatoimista käydyn tulokset keskustelun jälkeen

IAU:n neuvottelukunta päätyi siihen, ettei tapaamista ollut enää hedelmällistä jatkaa.

Alla on esitetty kooste ensimmäisessä neuvottelutapaamisessa esittämättä jääneistä sopimusneuvottelujen lähtökohdista käsittelevästä materiaalista.

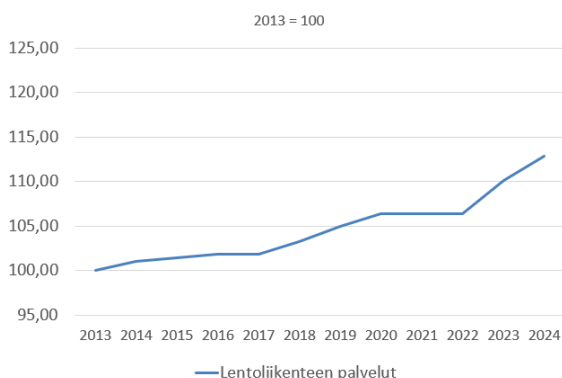
Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus

Neuvottelujen lähtökohdat *

21.1.2025

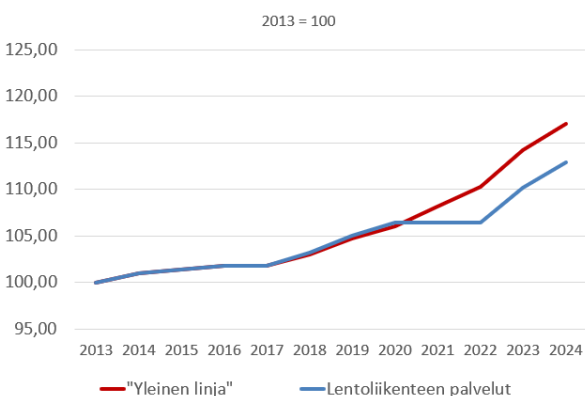
Lentoliikenteen palvelut vs. yleinen linja

Kuvio 1

Kuvio 1 kuvaa Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen yleiskorotuksia vuosien 2013–2024 välisenä ajanjaksona. Korotukset ovat nostaneet palkkoja yhteensä 12,87 %.

Kuvio 2

Kuviossa 2 palkankorotuksia on verrattu vastaavana ajanjaksona Teknologiateollisuuden työnantajat ry:n ja Teollisuusliitto ry:n välillä työehtosopimuksella sovittuihin palkankorotuksiin.

Molemmissa työehtosopimuksissa palkankorotukset noudattivat keskitettyjä työmarkkinaratkaisuja vuosina 2013–2019 (työllisyys- ja kasvusopimus 2013–2017, kilpailukyky sopimus 2018–2019).

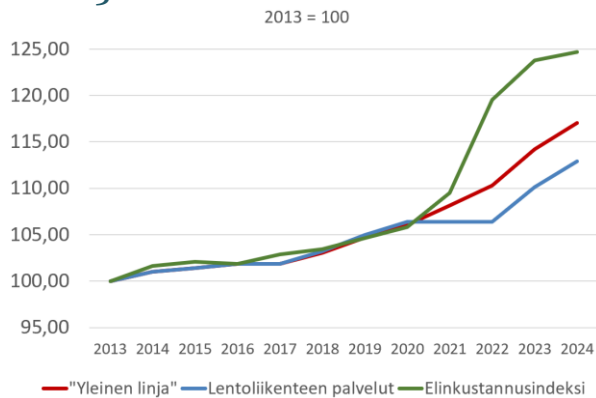
Vuodesta 2020 teknologiateollisuuden työehtosopimuksella sovittua palkankorotusten tasoa on ryhdytty kutsumaan ”yleiseksi linjaksi”, etenkin Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ssä ja sen jäsenliitoissa

Vuonna 2020 Lentoliikenteen palveluja koskevalla työehtosopimuksella sovitut palkankorotukset noudattivat yleistä linjaa. Vuosina 2021 ja 2022 yleisen linjan mukaisia palkankorotuksia ei sen sijaan toteutettu poikkeustilanteen aiheuttaneen koronapandemian vuoksi niissä yrityksissä, joissa solmittiin työehtosopimuksen 126. §:ään (selviytymislauseke) perustuva määräaikainen paikallinen sopimus (Aviator, Finnair, Finnair Cargo, Finnair Kitchen, Finnair Technical Services, GA Telesis Engine Services, HUB logistics Handling, RTG Ground Handling, Swissport Finland).

Selviytymislausekkeen käytön vuoksi syntynyt noin 4,5 %:n ero yleisen linjan mukaiseen ansiokehitykseen säilyi ennallaan vuosina 2023 ja 2024. Tämä oli seurausta Venäjän edellisestä vuonna aloittamasta hyökkäyssodasta ja sitä seuranneesta Finnairin strategian uudelleen rakentamisen käynnistäneestä ilmatilan sulkeutumisesta, vaikka koronan aiheuttama kriisi olikin jo väistymässä. Yleistä linjaa umpeen kurovien palkankorotusten toteuttamiseen ei työnantajapuolen mukaan ollut vielä tuolloin realistisia mahdollisuuksia.

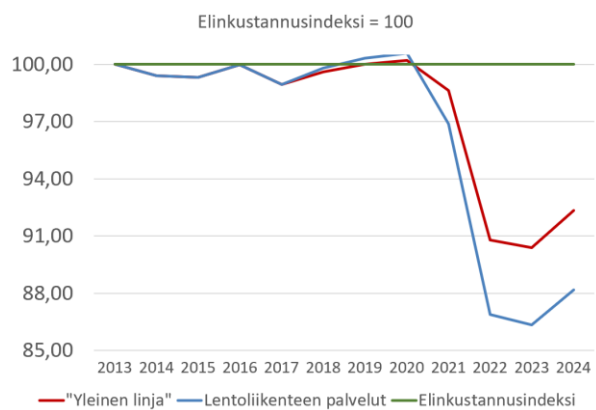
Palkankorotukset vs. kuluttajahinnat

Kuvio 3

Kuvio 3 kuvaa palkankorotusten ja kuluttajahintojen (Elinkustannusindeksi 1951:10=100) suhteellisia muutoksia vuosina 2013–2024. Palkankorotukset noudattivat vuoteen 2020 saakka pitkälti hintojen nousua. Sen jälkeen tapahtuneen inflaation voimistumisen myötä palkkojen ja hintojen kehitys erkaantui toisistaan.

Kuvio 4

Kuviossa 4 on esitetty toteutettujen palkkaratkaisujen vaikutus työntekijöiden ostovoimaan. Vuosina 2020–2023 yleisen linjan mukaiset palkankorotukset eivät riittäneet kompensoimaan kuluttajahintojen voimakasta nousua. Sen sijaan ostovoima supistui merkittävästi. Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen osalta työntekijöiden ostovoiman pudotus oli vieläkin rajumpi. Vaikka tarkasteluun otetaan mukaan myös vuonna 2024 tehdyt palkankorotukset, työntekijän vuonna 2020 ansaitsema euro on muuttunut 88 sentiksi vuonna 2024.

Finnairin palkitsemiseen liittyvät päätökset vs. palkankorotukset

Finnairin merkitys Suomen lentoliikenteeseen kokonaisuudessaan, ja sitä kautta myös Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla toimiviin muihin yrityksiin ja niiden työntekijöihin, on keskeinen. Finnairin mukaan palkitseminen yhtiössä perustuu kriteereihin, jotka tukevat strategisia tavoitteita ja kestävää liiketoimintaa, ja ne pätevät koko henkilöstöön. Käytännössä palkitseminen konkretisoituu eri henkilöstöryhmien yhtiöstä saamina ansiotuloina ja etuina.

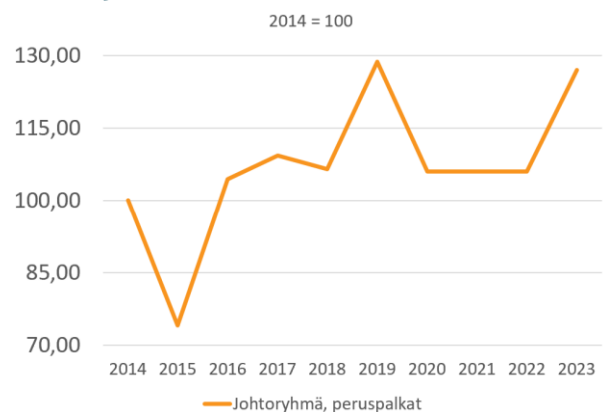
Toimitusjohtajan, johtoryhmän jäsenten ja ylempien toimihenkilöiden palkkiorakenne on seuraava:

- I. Kiinteä palkitseminen: peruspalkka
- II. Muuttuva palkanosa: lyhyen ja pitkän aikavälin kannustimet, joissa palkitseminen on sidottu yhtiön ja henkilön suoritukseen
- III. Työsuhde-edut: luontoisedut ja muut henkilöstöedut

Muiden henkilöstöryhmien palkitseminen (palkka- ja palkkiorakenne sekä palkan lisät) on määritelty pääosin suomalaisissa työehtosopimuksissa.

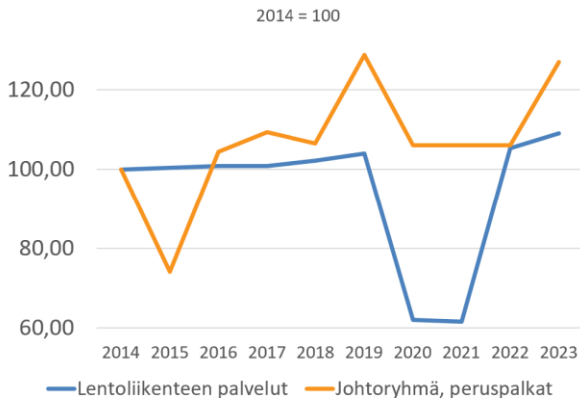
Vuosina 2021 ja 2022 tehdyt Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen selviytymislausekkeeseen pohjautuneet määräaikaisten sopimukset ulottuivat Finnair-konsernin työntekijöiden lisäksi myös konsernin ulkopuolisiin, mutta lentoyhtiön kanssa sopimus-suhteessa olevien yritysten työntekijöihin.

Kuvio 5

Kuviossa 5 on esitetty Finnairin johtoryhmän peruspalkkojen muutos vuosina 2014–2023. Maksetut peruspalkat ovat nousseet tänä aikana 26,5 %.

Kuvio 6

Kuviossa 6 on verrattu Finnairin johtoryhmän peruspalkkojen kehitystä konsernissa Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla työskentelevien työntekijöiden palkkakehitykseen.

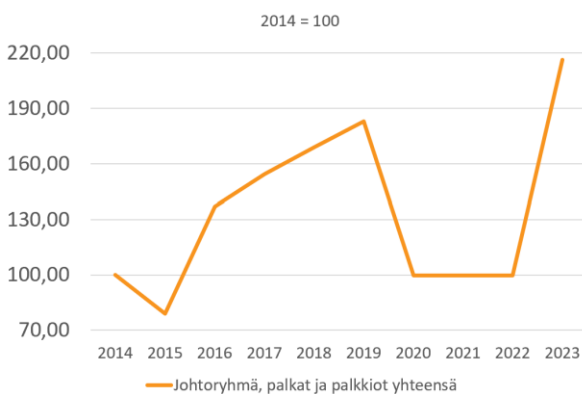
Aktiivisessa työsuhteessa olleille työntekijöille maksetut keskimääräiset palkat putosivat konsernissa toteutettujen lomautusten vuoksi vuodesta 2019

- vuoteen 2020 38,1 %
- vuoteen 2021 40,7 %

Työntekijöiden keskimääräisten palkkojen lasku oli tänä aikana kaksinkertainen suhteessa johtoryhmälle maksettujen peruspalkkojen laskuun.

Vuonna 2022 johtoryhmälle maksettujen peruspalkkojen ja työntekijöiden palkkojen kehityksen suhde vastasi Finnairin palkitsemisperiaatteita, mutta ero repesi uudelleen johtoryhmää vahvasti suosivaksi vuonna 2023.

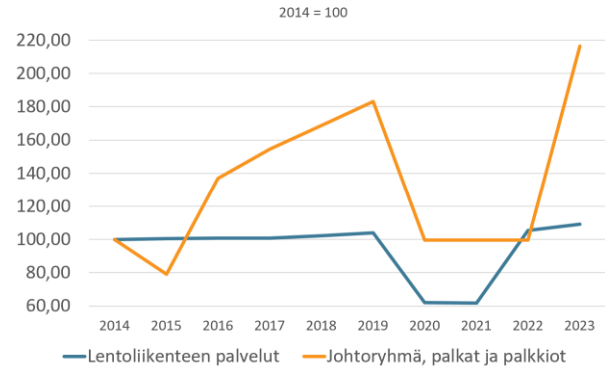
Kuvio 7

Kuvio 7 esittää Finnairin johtoryhmälle maksettujen palkkojen ja palkkioiden muodossa maksettujen kokonaisansioiden kehitystä vuosina 2014–2023. Kun johtoryhmän peruspalkkojen lisäksi mukaan luetaan heille maksetut kannustimet ja luontaisedut, johtoryhmän

ansiot ovat kasvaneet kyseisenä aikana lähes 2,2-kertaisiksi.

Kuvio 8

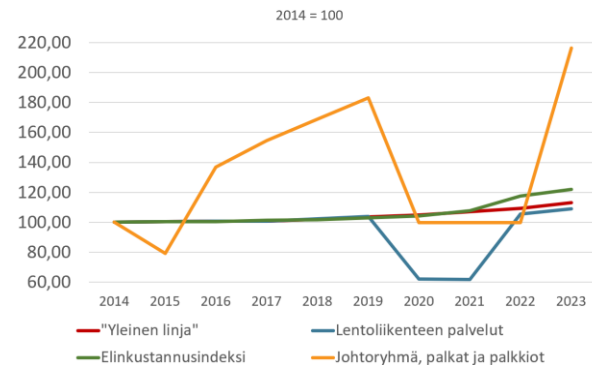

Kuviossa 8 on verrattu Finnairin johtoryhmän palkkojen ja palkkioiden sekä Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalalla Finnair-konsernissa työskentelevien työntekijöiden ansiokehitystä toisiinsa vuosina 2014–2023.

Finnairin periaate suoritukseen, oikeudenmukaisuuteen ja kilpailukykyyn perustuvasta palkitsemispolitiikasta, jossa Finnairin hallitus päättää johtoryhmän palkitsemisesta (palkat ja palkkiot yhteensä), ja jossa muun henkilökunnan ansiot määräytyvät työehtosopimusten kautta, ei ole toteutunut.

Finnairin johtoryhmän suoritus on palkittu henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnan esityksestä ja yhtiön hallituksen päätöksellä yli 8,5-kertaisella ansiotason nousulla työntekijöihin nähden vuosien 2014–2023 aikana. Verrattaessa tilannetta pelkästään koronapandemiaa ja Venäjän hyökkäyssotaa edeltäneeseen vuoteen 2019, johtoryhmän palkitseminen kasvanut noin 6,5-kertaiseksi työntekijöihin nähden vuonna 2023.

Kuvio 9

Kuvio 9 on yhteenveto Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen uudistamista koskevien neuvottelujen lähtökohdista. Siinä on esitetty Finnairin johtoryhmän palkkojen ja palkkioiden sekä Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalueella työskentelevien työntekijöiden ansioiden kehitys suhteessa yleisen linjan mukaisiin palkankorotuksiin sekä kuluttajahintojen muutoksiin.

* Lähdeaineistona on käytetty vuosien 2013–2024 välisenä aikana voimassa olleita Palvelu-alojen työnantajat PALTA ry:n ja Ilmailualan Unioni IAU ry:n välistä Lentoliikenteen palveluja koskevaa työehtosopimusta, Teknologiateollisuuden työnantajat ry:n (Teknologiateollisuus ry 10.8.2021 saakka) ja Teollisuusliitto ry:n (Metallityöväen Liitto 31.12.2016 saakka) välistä teknologiateollisuuden työehtosopimusta, Tilastokeskuksen julkaisemaa elinkustannusindeksiä (1951:10=100) sekä Finnair Oyj:n julkaisemia vuosien 2014–2023 palkitsemisraportteja.